

**การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป**
**A Development of Creative Thinking and Self–Confidence of
Preschool Children by Organizing Learning Experience Based
On High/Scope Model**

ผู้วิจัย นางสาวบุษบา วุฒิสาร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (1) ดร.สุจิตรา แบบประเสริฐ (2) นางสาววรรณารท พรหมสาขา ณ สกลนคร

Researcher : Miss Budsaba Wutthisarn;

Thesis Advisors : (1) Dr. Suchitra Babprasert

(2) Miss Woranart Promasaka Na Sakolnakorn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านคิม จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป 2) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่ซีที-ดีพี ของเยลเลนและเออร์บัน 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการความเชื่อมั่นในตนเอง 4) แบบบันทึกการสังเกต สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการหาค่า t-test แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop creative thinking and self-confidence of preschool children by organizing learning experience based on high/scope model. The samples were the 14 preschool children, selected by Cluster Random Sampling technique, in Bankuem School. The instruments used to collect data were 1) the high/scope model lesson plan, 2) the TCT-DP creative thinking test of Jellen and Erban, 3) the observation form of self-confident behavior, and 4) an observation form. The obtained data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and t-test (Dependent Samples).

The results of this research were as follows:

1. The creative thinking of the preschool children after learning through organizing learning experience based on high/scope model was higher at the .01 level of significance.
2. The self-confidence of preschool children after learning through organizing learning experience based on high/scope model was higher at the .01 level of significance.

ภูมิหลัง

มนุษย์เกิดมาต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมรอบข้างและในบรรดาลสิ่งแวดล้อมที่มากกระทบอาจจะมีสิ่งที่เป็นปัญหาบ้าง น้อยบ้างแตกต่างกันไป ซึ่งธรรมชาติได้สร้างสิ่งสำคัญให้แก่มนุษย์เพื่อเป็นเครื่องมือในการต่อสู้และแก้ไขปัญหาต่างๆ นั่นคือสมองของมนุษย์ความสามารถในการคิดเป็นกระบวนการทำงานของสมองที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ความเป็นปกติสุขและการดำเนินชีวิตที่ประสบความสำเร็จเป็นผลมาจากการมีประสิทธิภาพของความคิด ในขณะที่เดียวกันความล้มเหลวความเสียหายและความผิดพลาดที่เกิดขึ้นก็เป็นผลมาจากความคิดด้วยเช่นเดียวกัน ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ดำรัสว่า “การคิดนั้นอาจคิดได้หลายอย่าง จะคิดให้วิเศษนะ คือ คิดแล้วทำให้เจริญอกงามก็ได้ จะคิดให้หายนะ คือ คิดแล้วให้พินาศเสียหายก็ได้ การคิดให้เจริญจึงต้องมีหลักอาศัยหมายความว่า เมื่อคิดเรื่องใดสิ่งใด ต้องตั้งใจให้มั่นคงในความเป็นกลาง ไม่ปล่อยให้มีอคติอย่างใดอย่างหนึ่ง

ครอบงำ ให้มีแต่ความจริงใจตรงตาม เหตุผลที่ถูกแท้ และเป็นธรรม” (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2551 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 24 ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยถือว่าการพัฒนาความสามารถในการคิดเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะการให้ผู้เรียนคิดเป็นวิเคราะห์เป็น สร้างองค์ความรู้ได้ จะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและเต็มศักยภาพ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาประชากร โดยเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย เพราะเด็กวัยนี้พัฒนาการทั้งด้านร่างกาย ด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ และด้านสติปัญญาอย่างรวดเร็ว ประสพการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงแรก มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาขั้นต่อไป ซึ่งสอดคล้องหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 8) ที่มองเห็นความสำคัญของการสร้างความคิดสร้างสรรค์ที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ข้อ 11 ของหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ว่าให้เด็กมี

จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และในมาตรฐาน การศึกษาปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2549 : 1) มาตรฐานที่ 4 ที่กำหนดให้เด็ก สามารถคิดรวบยอด คิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในยุค ปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นกระบวนการ ทางความคิดที่มีความสำคัญต่อเด็ก ทำให้เด็กสามารถ สร้างความคิด สร้างจินตนาการ ไม่จนต่อสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ ความคิดสร้างสรรค์คือ พลังทางความคิดที่เด็ก ๆ ทุกคนมีมาแต่กำเนิด หากได้รับการ กระตุ้น การพัฒนาพลังแห่งการสร้างสรรค์จะทำให้ เด็กเป็นคนมีอิสระทางความคิด มีความคิดที่ฉีกกรอบ และสามารถหาหนทางในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้เสมอ สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 9) ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551 : 177) และสุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2552 : 29) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถใน การจินตนาการและรวบรวมความรู้ ความคิดอย่างหลากหลาย และรวดเร็วแล้วสร้างเป็นความรู้ ความคิดใหม่ของตนเอง สามารถคิดนอกกรอบได้ มีผลงานการคิด สามารถริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งใหม่ ๆ ได้ เช่น งานเขียน งานศิลปะ งานสร้างสรรค์ ผลงานอื่นๆ โดยนำประสบการณ์ ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐาน ทำให้เกิดความคิดใหม่อันนำไปสู่ การประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ ที่แปลกใหม่ อันจะก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้มี ความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมมีความเจริญก้าวหน้า ความคิดสร้างสรรค์ของ มนุษย์จึงมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิภากร ลิมสุธากุล (2544 : 76-78) ดวงพร พิทักษ์วงศ์ (2546 : บทคัดย่อ) และ อรพรรณ สง่า (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอนุบาลโดยใช้การจัด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และแผนการจัดกิจกรรม

สร้างสรรค์และกิจกรรมเข้าจังหวะแล้วพบว่า ความคิด สร้างสรรค์ของเด็กแต่ละคนสามารถพัฒนาไปถึงขีดสุด ได้ถ้าได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้องและเหมาะสม

นอกจากความคิดสร้างสรรค์แล้วความเชื่อมั่นใน ตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้คนเรา สามารถทำสิ่งต่างๆ ประสบผลสำเร็จ ช่วยให้คนเรามี ความเป็นตัวของตัวเองกล้าคิดกล้าแสดงออก ปรับตัว เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่างๆ ด้วย ความมั่นใจยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและ ภาคภูมิใจ สามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และ แก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคงอันเป็นคุณลักษณะ ของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุขในการดำรงชีวิต (กรมวิชาการ. 2537 : 1) ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นพื้นฐาน สำคัญในการพัฒนาสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ (นันทกา ปรีดาศักดิ์. 2542 : 2) ความเชื่อมั่นในตนเอง มิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแต่เกิดจากการเรียนรู้ที่ เนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างจาก รายงานการสังเกตพฤติกรรมของครูและเด็กโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2532 พบว่าเด็กก่อนประถมศึกษามีปัญหาขาด ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับ รายงานของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2537, อ้างถึงใน นันทกา ปรีดาศักดิ์. 2542 : 2) กล่าวว่า เด็กก่อนประถม ศึกษามีปัญหาขาดความเชื่อมั่นในตนเองเพราะวัฒนธรรม การเลี้ยงดูและบรรยากาศการเรียนรู้ที่ครอบงำมาก ที่สุด โดยครูเป็นผู้กำหนดและบังคับให้เด็กทำตามส่วน พฤติกรรมของเด็กจะออกมาในรูปแบบตอบสนองตาม คำสั่งของครู ซึ่งสภาพการเรียนรู้ลักษณะนี้ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ยอมรับสิ่งต่างๆ โดยไม่มีการโต้แย้ง หรือทักท้วง การแสดงความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้น น้อยมาก จึงกล่าวได้ว่าความเชื่อมั่นในตนเองสามารถ ปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้เพราะคนทุกคนในสังคมมีความ ปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ มีความภาคภูมิใจใน ตนเอง ต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จ

ของตนเอง ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอจะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับอีริกสัน (Erikson) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีความสุข ก็จะทำให้เด็กมองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดความไว้วางใจคนอื่น (ศุภกิจ ศิริสุคนธ์. 2539 : 1, อ้างอิงมาจาก Erikson. 1975 : 220-222) บุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กคือ พ่อ แม่ และครู ครูเปรียบเสมือนเป็นแม่คนที่สองของเด็ก ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ด้วยการสร้างบรรยากาศที่ช่วยเหลือให้เด็กทุกคนรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่กับครูด้วยการแสดงความเป็นมิตรกับเด็กพูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเอง อดทนที่จะฟังเด็กพูดอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างเต็มที่ มีอิสระในการคิด ดังนั้น สิ่งแวดล้อมที่บ้าน โรงเรียน สังคมและการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นที่จะทำซ้ำๆ ทำบ่อยๆ ได้ฝึกฝนเพิ่มเติมเป็นพิเศษอยู่เสมอ จนมีทักษะและความสามารถสูงในที่สุด จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้เป็นอย่างดี สิริมา ภิญญอนันตพงษ์(2550 : 101) กล่าวว่า ผู้ใหญ่ควรจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ด้วยการให้เด็กมีโอกาสสังเกต ทดลอง สอบถามและเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในแง่มุมต่างๆ รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ไม่เน้นสอนเนื้อหาทางวิชาการจนเกินไป ในการพัฒนาเด็กควรยึดหลักการสนองตอบต่อธรรมชาติและความต้องการพื้นฐานของเด็กเพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาได้ตรงตามศักยภาพในตัวของเขาและจะได้จัดการศึกษากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการทุกด้าน เพราะพัฒนาการทุกด้านต่างส่งเสริมซึ่งกันและกัน ครูควรให้โอกาสเด็กได้เล่น และทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น การเปิด

โอกาสให้เด็กได้สำรวจค้นคว้า ทดลอง สังเกต ตัดสินใจ และคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลใช้ความสามารถของตนในการปฏิบัติหรือกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองอย่างเต็มที่ วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจและเหมาะสมที่จะนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย โดยลักษณะเด่นของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป คือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Plan) หมายถึง การเลือกตัดสินใจก่อนลงมือปฏิบัติ เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจได้โดยไม่มีใครบังคับว่าจะทำกิจกรรมใดก่อนและลำดับต่อไปจะเป็นกิจกรรมอะไร 2) การปฏิบัติ (Do) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เด็กสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมตามความชอบด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความคิดของตนเอง 3) การทบทวน (Review) เป็นการนำเสนอสิ่งที่ตนเองได้กระทำ ฝึกการเล่าเรื่อง การใช้ภาษา กล่าวแสดงออก ได้สำรวจหรือปรับปรุงแผนงานที่วางไว้ (พัชรี ผลโยธิน และคณะ. 2550 : 3-4) หัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป คือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำหรือลงมือปฏิบัติ และการเรียนรู้แบบนี้จะเกิดประสิทธิภาพที่สุดในสภาพแวดล้อมซึ่งส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ กิจกรรมที่จะนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการทำงานแบบวางแผน ปฏิบัติและทบทวนในครั้งนี้คือ กิจกรรมสร้างสรรค์ เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กได้สำรวจ ค้นพบสิ่งต่างๆ ทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กิจกรรมสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้เด็กรู้จักการเข้าสังคม เรียนรู้การทำงานร่วมกัน ในแต่ละวันครูควรเตรียมกิจกรรมสร้างสรรค์ไว้ให้เด็ก วันละ 3-5 กิจกรรม

เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจซึ่งเป็นการวางแผนของเด็ก เมื่อเลือกได้แล้วเด็กจะลงปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองเลือกอย่างอิสระได้ใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เมื่อทำกิจกรรมเสร็จเด็กได้นำเสนอผลงานของตนเองและทบทวนกระบวนการทำงานรวมถึงความประทับใจในผลงานที่ทำ ซึ่งจะแตกต่างจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ เพราะในการปฏิบัติกิจกรรมบางครั้งเด็กไม่ได้เลือกทำกิจกรรมที่ตนเองชอบและสนใจ ครูจะเป็นผู้แนะนำหรือออกคำสั่งให้เด็กทำตามกิจกรรมที่ครูเตรียมไว้ ทำให้เด็กขาดการวางแผน ขาดการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเองส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรม เพราะเด็กจะถูกสกัดกั้นความรู้สึกนึกคิด ไม่มีอิสระในการคิดหรือเป็นเด็กที่ด้อยความคิดสร้างสรรค์ เด็กไม่แสดงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองออกได้อย่างเต็มที่ ไม่มีความสุขในการทำงาน เกิดความคับข้องใจทำให้ผลงานออกมาไม่ดี

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยในปีการศึกษาที่ผ่านมา ของโรงเรียนบ้านคึม อำเภอกาบัง สกลนคร เขต 3 พบว่า เด็กในชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ ในการทำกิจกรรมน้อยมาก เช่น การเคลื่อนไหว การเล่น การร้องเพลง การพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ ส่วนมากเด็กจะลอกเลียนแบบเพื่อน ผลงานไม่มีความแปลกใหม่ ไม่มีความคิดที่แตกต่างจากเพื่อนๆ และจากผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาตรฐานที่ 11 พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีจินตนาการและความริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับพอใช้ นอกจากนี้เด็กยังขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าพูดไม่กล้าแสดงออก ไม่สามารถเล่าเรื่องหรือแสดงท่าทางตามจินตนาการได้ ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง เช่นอายุ เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากพฤติกรรมเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น จะทำให้

เป็นปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ การปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมของเด็กต่อไป

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบไฮ/สโคป เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการทบทวนสิ่งที่ได้ลงมือกระทำ เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ถ่ายทอดความคิดโดยผ่านประสบการณ์จริง ในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน ตัดสินใจเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ด้วยตัวเอง สอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของเด็ก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาเด็กให้มีความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วคินี อิศรเสนา ณ อยุธยา (2545 : บทคัดย่อ) พันธิตรา เกษสุวรรณ (2546 : 51-55) อมรรัตน์ จรัสอรุณฉาย (2549 : 94) วิภาพร บุญวงษ์ (2551 : 112-113) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮ/สโคปที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย แล้วพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป สูงกว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ

ด้วยเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านคึม อำเภอกาบัง สกลนคร เขต 3 โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป เพราะผู้วิจัยมีความเชื่อว่าหากเด็กทำกิจกรรมที่ตนเองเลือกอย่างอิสระ โดยไม่ถูกจำกัดลิดรอนทางความคิดและการกระทำ พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กย่อมพัฒนาเต็มศักยภาพ เมื่อเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว เด็กย่อมจะเติบโตเป็น

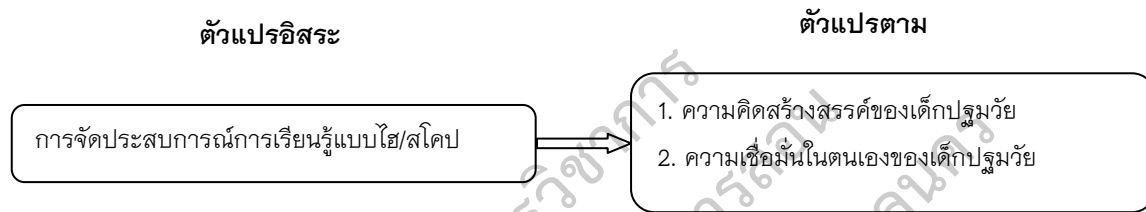
ผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองสูงและสามารถนำศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองมาพัฒนาตนเองและสังคมให้ดำรงอยู่และเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป โดยมีรายละเอียดในการทดลอง ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การทำวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาโพนแพงพะงั่ว จำนวน 7 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด 165 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านคิม อำเภออากาศอำนวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อายุ 5-6 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป

2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป

และนักเรียนเป็นเด็กที่อยู่ในช่วงอายุเดียวกันมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่แตกต่างกันคลุกกันอยู่ในห้องเรียนและผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้และเฝ้าสังเกตพฤติกรรมรวมทั้งพัฒนาการของเด็กได้อย่างละเอียดครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 24 แผน รวม 20 ชั่วโมง ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$)

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่ซีที (TCT-DP) ของเฮลเลนและเออร์บัน หาความสอดคล้องในการตรวจให้คะแนนของผู้ตรวจ จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ส่วน สหายศ

และอังคณา สายยศ. 2538 : 193) ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ตรวจแบบทดสอบ เท่ากับ .80

3. แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการวัด ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

4. แบบบันทึกการสังเกต ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการวัด ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design)

วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนทดลอง 1 สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลของเด็กแต่ละคน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่ซีที-ดีพี โดยการวาดภาพของเขลเลนและเออร์บัน และสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ระยะการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับเด็กกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มทดลองตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2553 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2553 ของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ๆ ละ 4 วัน วันละ 50 นาที ในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 2 ครั้ง ในสัปดาห์ที่ 3 และสัปดาห์ที่ 5 ของการทดลอง

3. ระยะหลังการทดลอง เมื่อดำเนินการทดลองครบ 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่ซีที-ดีพี โดยการวาดภาพ ของเขลเลนและเออร์บัน และแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน

4. นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ และแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และจุดประสงค์ ใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (กรมวิชาการ. 2545 : 65, อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวัสดิ์. 2551 : 75)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ

3. การหาคูณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการวัด (กรมวิชาการ. 2545 : 65, อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวัสดิ์. 2551 : 75)

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของคะแนนจากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 112)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคปมีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคปมีความเชื่อมั่นในตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำหรับผู้บริหาร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1.1 ควรนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคปมาอบรมเพื่อเป็นแนวทางให้ครูไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้ฝึกคิด วางแผน ปฏิบัติ และทบทวนเพื่อนำความรู้มาพัฒนาเด็กให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น

1.1.2 ควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความชำนาญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป มาอบรมครูในโรงเรียนทุกระดับชั้นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบไฮ/สโคปให้สามารถนำไปสอนได้ทุกระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2549.

ดวงพร พิทักษ์วงศ์. การสร้างชุดกิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2446.

นันทกา ปรีดาศักดิ์. รายงานการวิจัยผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง

ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา,

2542.

1.2 สำหรับครูผู้สอน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้
1.2.1 ควรนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคปไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

1.2.2 การจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กและเปิดโอกาสได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.2.3 ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ครูต้องยอมรับในความสามารถของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำและเรียนรู้ตามความต้องการของเด็ก

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคปกับทักษะอื่นๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะทางคณิตศาสตร์ ทักษะภาษาไทย เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง กับเด็กในระดับชั้นอื่นๆ โดยปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับอายุและระดับชั้น

- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิค ฟรินดิง, 2551.
- พัชรี ผลโยธิน และคณะ. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดไฮสโคป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2550.
- พนธิตรา เกาะสุวรรณ. ผลการเรียนรู้แบบไฮสโคป ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเปรมวัฒนา อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.
- วคินี อิศรเสนา ณ อยุธยา. การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับการจัดประสบการณ์วางแผน ปฏิบัติ ทบทวน ตามแนวการสอนแบบไฮสโคป ของนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสาธิต มศว.ประสานมิตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. การเขียนรายงานการพัฒนาผลงานทางวิชาการ : นวัตกรรมทางการศึกษา. สกลนคร : โรงพิมพ์สมศักดิ์การพิมพ์, 2551.
- วิชาการ, กรม. คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2537.
- วิพาพร บุญวงษ์. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบไฮสโคป. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2551.
- วิภากร ลิมสุทธากุล. ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2546.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. เอกสารประกอบการเรียน วิชา ECED 201 (การศึกษาปฐมวัย Early Childhood Education). หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, 2550.
- สุนันท์ ลินธพานนท์ และคณะ. พัฒนาศักยภาพการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2549.
- อมรรัตน์ จรัสอรุณฉาย. การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกโดยใช้การเรียนรู้แบบไฮสโคป. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- อรพรรณ สง่า. ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อเติมด้วยลายเส้นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- Erikson , E.H. *Childhood and Society*. New York : Morton, 1975.